

MEELEPARANDUS JA PIHT

PATT JA ANDEKSANDMINE

Meie maailm on märgistatud süü ja patuga. Kui inimkond oleks iseenda hooleks jäetud, läheks ta seetõttu hukka. Kristuses on meile aga töötatud andeksandmine.

Patt

Me ei ela üksnes iseendale. Me oleme loodud eluks koos Jumala ja inimestega. Jumal tahab, et oleksime Tema lapsed ning üksteise vennad ja õed. Kooselu Jumala ja inimestega rajaneb headusel ja hävib patu läbi.

Kuri muserdab meid päevast-päeva nii väljast- kui seestpoolt. Ka pärast ristimist, mille kaudu oleme patule surnud ja koos Kristusega uueks eluks üles tõusnud, jääme kättesaadavaks kiusatustele.

Patt on vabatahtlik tegu. Inimene on selle eest vastutav. Kes patustab, saab Jumala ees süüdlaseks. Mida teadlikum on otsus ja mida kaalukam tegu, seda raskem on patt. *“On pattu, mis on surmaks. Kõik ülekohus on patt, aga on pattu, mis ei ole surmapatt.”* (1Jh.5:16-17)

Patt on sõnakuulmatus Jumala tahtele, mida kohtame loomiskorras ja Jumala käskudes. Käsud väljendavad Jumala hoolitsust meie eest. Nad näitavad meile teed tõeliselt inimlikule elule. Jeesus rõhutas armastuse topeltkäsku kui kõigi Jumala käskude kokkuvõtet: me peame armastama Jumalat üle kõige ja ligimest nagu iseennast. Seda Uue Lepingu keskset käsku tõlgendavad ja täiendavad inimlikud käsud, nagu näiteks Kiriku käsud (Issanda päeva pühitsemine, pihil ja armulaual käimine, paastureglid jne) ja omal kombel ka riigiseadused, mille ülesandeks on teenida inimeste kooselu. Nad kohustavad meie südametunnistust sedavõrd, kuivõrd nad vastavad Jumala tahtele.

Patt on truudusemurdmine. Jumal on sõlminud inimestega lepingu. Ta on neile alati ustavaks jäänud ja ka nende ustavust oodanud. Oma Poja inimesekssaamise läbi, Jeesuse surma ja ülestõusmise läbi kinnitati Jumala ustavus meile alatiseks ja seati Uus Leping. Kes patustab, põlgab või rikub seda lepingut. Ta lükkab tagasi Jumala, kes on meid esimesena armastanud ja meie vastuarmastust ootab. *“Ma seisan ukse taga ja koputan.”* (Ilm 3:20)

Patt on eksimus inimeste kooselu vastu. Kes patustab, teeb maailmas ruumi kurjale. Patt koormab kooselu ja tekitab kannatusi. Ta nõrgestab tahet heaks. Patune toimib vastu oma kutsumust Kiriku liikmena Jumala riiki ehitada. Ta nõrgestab Kiriku tunnistusjõudu ja teeb ta ebausutavaks.

Andestus

Jumal on püha; Ta mõistab kohut kurja üle, aga toob patuse arusaamisele ja kahetsusele ning andestab süü. Me võime Jumala andestust üksnes anuda ja kingitusena vastu võtta, meie Issanda Jeesuse Kristuse kannatustele, surmale ja ülestõusmisele lootes.

Kui me Jumalalt andeks tahame saada, peame üksteisele oma süü andestama. Issand ütleb kalgisüdamelisele sulasele: “Eks sinagi oleksid pidanud halastama oma kaassulase peale nõnda,

nagu mina sinu peale halastasin!” (Mt 18:33) Meie Isa palves õpetas Ta meid paluma: “Anna meile andeks meie võlad, nagu meiegi andeks anname oma võlglastele.”

Kristus andis apostlitele meelevalla Tema nimel patte kustutada: *“Võtke vastu Püha Vaim! Kellele te iganes patud andeks annate, neile on need andeks antud; kellele te patud kinnitate, neile on need kinnitatud.”* (Jh 20:22-23) Kirik rakendab Vaimu väes, kes teda täidab, oma vaimulike kaudu seda meelevalla Meeleparanduse sakramendis. Selle süü andeksandmine, mis meil on Jumala ees, nõuab meie pöördumist Jumala poole ja meie kahetsust.

PÖÖRDUMINE

Jumal kutsub meid meeleparandusele ja pöördumisele. Jeesus ütleb: *“Aeg on täis ja Jumala riik on lähedal, parandage meelt ja uskuge rõõmusõnumisse!”* (Mk 1: 15). Jumal äratas meis tahte kõik kaalule panna, et me hinnalise pärli, Jumala riigi, võidaksime.

Meeleparandus on kristlase põhihoiak. See seisneb Jumala poolt tekitatud valmisolekus kurjaga võidelda, patust ära ja Jumala poole pöörduda. See väljendub nii sisemises meeleparanduses, ennekõike kahetsuses ja heas otsuses, kui ka meeleparanduse tegudes.

Me võime pöörduda ja uut elu alustada, kuna Kristus on meid kurja võimust vabastanud. *“Kui siis nüüd Poeg teid vabastab, olete tõepoolest vabad.”* (Jh 8:36) Pöördumise ja uuesti alustamise aluseks on Ristimise sakrament. Kristlase jaoks, kes pärast ristimist on süüdlaseks saanud, toimub patust taganemine ja uuendatud pöördumine Jumala poole Meeleparanduse sakramendis. Siin tunnistab ta Jumala ja Kiriku ees oma süü ning saab mitte ainult andestuse, vaid ka jõu uueks alguseks. Ka ülejäänud sakramendid sisaldavad tahet Jumala poole pöördumiseks.

Kahetsus

Jumala Vaim tekitab meis kahetsuse - EI oma patule. Ilma kahetsuseta pole andeksandmine võimalik. Jumal andestab iga patu, mida me armastusest Tema vastu kahetseme. Kui keegi üksnes hirmust Jumala õiglase karistuse ees oma patte kahetseb, on tema kahetsus veel ebatäiuslik. Sellest piisab aga Meeleparanduse sakramendi vastuvõtmiseks. Hirm inimeste hukkamõistu või muude patu tagajärgede ees ei ole veel kahetsus. Sama vähe on seda ärritus või kibedus, mida keegi tunneb, kuna ta on midagi valesti teinud, sest kahetsuse juurde kuulub tunnistus: ma olen *Jumala ees* kurja teinud.

Mõnikord on meil raske oma patte kahetseda. Sel võib olla mitmesuguseid põhjusi.

Võib-olla pole meile selge, kui väga Jumal meid armastab, kui tänamatud ja armastusetud me seetõttu oleme, kui patustame; et asi pole mitte ainult üksikus patus, vaid vääras põhihoiakus, millest patt tekib.

Mõnikord ei erista me küllaldaselt eesmärki ja teed selleni. Mis meid süüdlaseks teeb, ei ole mitte alati püüeldud eesmärk, mis isenesest võib olla hea. Tihti on patuks väär tee, mille valime, kui me ei arvesta Jumala tahte või oma kaasinimestega.

Lõpuks võib olla ka nii, et me ei koge kahetsuse *tunnet* ja arvame seetõttu, et ei kahetse. Olulisim pole siiski mitte tajutav valu, vaid teadlikkus süüst ja otsustavus, millega me pöördume ära sellest, mille oleme kui kurja ära tundnud.

Hea otsus

Otsus teha head ja vältida pattu on kahetsusega lahutamatult seotud; sest me saame end vaid siis tõeliselt kurjast ära pöörata, kui me pöördume hea poole. Erinevalt kahetsusest on hea otsus suunatud tulevikku: me võtame vastu võimaluse uueks alguseks, mille Jumal meile pakub. Me teeme järeldused oma üleastumisest ja kavandame oma järgnevat elu. Me langetame olevikus selge otsuse, mis määrab meie tuleviku.

Meie otsus peab olema suunatud mitte ainult üldiselt patu vastu, vaid meie tegelike pattude ja valehoiakute vastu. Me peame oma võimeid kainelt hindama ja seetõttu konkreetsete, eriti just väga kaalukate vigade võitmisele keskenduma. Valehoiakud võidetakse harva lõplikult ja ühekorraga; nad kaotatakse enamasti seeläbi, et loobutakse patusest hoiakust tulenevatest tegudest ning tehakse neile vastanduvat head. Kui kõik, mis ette võtame, kohe ei õnnestu, ei pea me alla andma: Jumal ei hinda mitte ainult meie saavutusi, vaid ka meie head tahet.

Meeleparandus ja pattude tunnistamine

Meeleparanduse tegude ja eriti pattude tunnistamisega teeme nähtavaks oma sisemise meelega. Vastukaaluna süvendab väline meelega parandustegu omaltpoolt ka sisemist meelega parandust.

Meelega paranduse tegusid tuleb teha seal, kus meie patt on tekitanud korratust ja kahju. Millegi heastamine Jumalale pole meil siiski võimalik. Isegi seda ülekohut, mida teeme oma ligimestele, ei suuda me tihti hüvitada. Me jääme seega alati sõltuvaks Jumala halastusest ja kaasinimeste andestusest.

Tegeva meelega paranduse viisid on sama mitmekesised kui elu ise. Iga patt eemaldab meid Jumalast. Seetõttu võib palve kui uuendatud pöördumine Jumala poole, kui süütunnistus, kui andestuse ja abi palumine, kui eestpalve inimeste või kooselu eest nendega, mida oleme kahjustanud, olla ehtne meelega paranduse märk.

Pöördumiseks Jumala poole on ka Tema Sõna kuulamine ja pühakirja lugemine. *“Minu vennad on need, kes Jumala Sõna kuulevad ja selle järgi teevad.”* (Lk 8:21) Jumala seadused, Jeesuse ja Tema jüngrite elu ja õpetus muudavad meie elu hea suunas, kui me neid tõsiselt võtame.

Ka mure, kannatuste ja haiguse kannatlik talumine võib olla meelega parandus. Kannatused, milles oleme ise süüdi, peame vastu võtma kannatlikult ning meelt parandades, ja teiste süü läbi tekitatudki taluma õppima.

Paljudel juhtudel kahjustab patt teisi inimesi ja häirib kooselu. Seetõttu on kõik, mis aitab taastada rahu ja rikutud korda, tõelise meelega paranduse väljendus: andumus ja ohver kaasinimeste heaks, ligimesearmastuse teod, iga andekspalumine ja andeksandmine.

Tihti mõistame, et meie patu põhjuseks on isekus ja enesevalitsuse puudumine. Seetõttu on mõttekas loobumise ja enesedistsipliini kaudu püüelda suuremale vabadusele korrapärasusest kalduvustest ja himudest.

Meelega parandust ei pea teostama mitte ainult isevalitud tegude kaudu, vaid ka seeläbi, et argipäeva koos tema kohustuste ja vaevadega vabatahtlikult ja ilma nurisemata talutakse.

MEELEPARANDUSE SAKRAMENT

Jeesus Kristus on ilmutanud meile Jumala armastust ja meid Isaga lepitanud. Meeleparanduse sakramendis kingib Ta patusele osa oma elust. Kes selle sakramendi vastu võtab, seab end patu üle mõistetud kohtu alla, mida Jumal oma Poja ristisurmas pidas, et meid igavesest surmast päästa.

Inimese loomulik vajadus teda rõhuv süü üles tunnistada ja sellest vabaneda ei jää täitmata. Kristus on meile töotanud andeksandmise, kui me Kiriku ees oma süü omaks võtame: *"Mille te iganes kinni seote maa peal, on seotud ka taevas, ja mille te iganes lahti seote maa peal, on ka taevas lahti seotud."* (Mt 18:18) Selle rõõmusõnumi võib kristlane Meeleparanduse sakramendis vaimuliku lahtimõistvate sõnade läbi vastu võtta.

Kirikus on Kristus, kes meid Isaga lepitab, ise kohal. Tema nimel kingib Kirik patusele andestuse. Apostlid said Issandalt meelevalla Tema Vaimu väes patte andeks anda: *"Võtke vastu Püha Vaim! Kellele te iganes patud andeks annate, neile on need andeks antud; kellele te patud kinnitate, neile on need kinnitatud."* (Jh 20:22-23)

Kus Kirik vaimulike läbi seda meeleva teostab ja oma süüid kahetseva, seda siiralt tunnistava ja selle heastamiseks valmis oleva patuse pattudest lahti mõistab, seal kinnitab Jumal lepituse patusega. Kristus ise on see, kes selles sakramendis tegutseb: Ta juhib patuse pöördumisele, et ta oma süüid kahetseks ja selle omaks võtaks; Ta toimib vaimulikus, kes Tema käsul lahtimõistva sõna ütleb. Nõnda saab patuse kohtumine Kiriku esindajaga Jumala võiduka armu märgiks, mis võidab kurja. Seda märki nimetamegi Meeleparanduse sakramendiks.

Üksikisikute patud, ka pelgad mõttepatud, pärsivad Püha Vaimu tegutsemist mitte ainult üksikisikutes, vaid ka Kiriku liikmete ühises elus. Seepärast peab patune ka Kiriku ees ja tema kaudu meelt parandama. Meeleparanduse sakrament ja piht on kõigi ülejäänud meeleparandusviiside eesmärk ja tipp. Seepärast on väga tähtis seda sakramenti kõrgelt hinnata ja seda reeglipäraselt vastu võtta – ja mitte ainult neil, kes on raskelt patustanud, vaid kõigil kristlastel. Kõik, kes on teadlikud mingist raskest süüst, on kohustatud Meeleparanduse sakramenti vastu võtma. Peale selle aga on kõik usklikud kutsutud sagedasti pihtima, sest nad võtavad Meeleparanduse sakramendi kaudu vastu rikkalikku armu, kasvavad meeleparanduse vaimus, mõistavad ning võivad paremini oma vigu ja nõrkusi ning saavad võimelisemateks andma vaba ja isiklikku tunnistust Kristusest.

Üks sakramentaalse üksikpihi olulisi eeliseid on võimalus vestluseks. Sellel saab arvesse võtta inimese isiklikku eluolukorda, selgitada tema vigade ja eksimuste põhjusi ning juhtida süvendatumale enesetunnetusele. Piht on tähtis, kuna ta pakub võimaluse olla isiklikult vaimulikult juhendatud ja kujundada oma südametunnistust. Ta ei ole nõnda mitte üksnes pattude tunnistamine ja andeksandmine, vaid peab kaasa aitama kristlaste südametunnistuse kujundamisele ja nende usu süvendamisele. Reeglipärane piht on seetõttu oluline abi teel vastutustundelise kristliku elu poole, eriti siis, kui pihhiisa pihtijat ja tema isiklikku eluolukorda piisavalt tunneb.

Pihtida võib iga ristitud inimene selleks volitatud vaimulikule (piiskopile või preestriks ehk koguduse õpetajale).